

Curente literare moderne

1. Parnasianismul

- apare în literatura franceză, în a doua jumătate a secolului a XIX – lea, sub numele de „Le Parnasse”, manifestându-se ca o reacție la subiectivismul romantic (reîntoarcerea la valorile clasice)
- reprezentanți: Théophile Gautier, Leconte de Lisle, José Maria de Hérédia etc.
- trăsături:
 - preferința pentru atitudinea impersonală („Nu cere poeziei sentimentalism” – Th. Gautier), respingerea poeziei confesiune,
 - descrierea senzorială a lucrurilor și a fenomenelor (descripția obiectivează viziunea),
 - cultul pentru perfecțiunea formală a versului (ex. specii cu formă fixă: sonetul și rondelul), rigurozitatea poeziei,
 - înclinația către pitoresc, predilecția pentru tărâmurile exotice, pentru temple și țărmuri îndepărtate, pline de soare,
 - surse de inspirație: mitologiile antice, natura exotică, pietrele prețioase,
 - extazul ca mijloc de alunecare în tărâmul visului,
 - parfumul „rozelor”, generator de stări extatice.

Literatura română: elemente parnasiene în creația unor scriitori: Al Macedonski („Poema rondelurilor”), Ion Pillat, Ion Barbu, N. Davidescu.

Rondelul

- denumirea acestei specii provine din fr. rondel, it. rondelle și sugerează noțiunea de rotund, expresie a unei perfecțiuni formale cultivate cu atenție.
- ca specie cu formă fixă, rondelul a fost cultivat în sec. XIV – XVI de către poeții trubaduri și truveri, iar în sec. XIX, de către poeții parnasieni.

Structura rondelului:

- 13 versuri	<pre> graph TD A[13 versuri] --> B[3 catrene] A --> C[1 vers independent] </pre>	<p>Versurile 1 și 2 sunt identice cu 7 și 8,
iar versul independent e identic cu
primul vers</p> |
|--|--|--|
- 2 rime
 - primele două versuri, în care e sintetizat motivul liric, sunt reluate, astfel, ca refren, la mijlocul și la sfârșitul poeziei.

2. Simbolismul

- Este un curent literar cristalizat în ultimele decenii ale sec. al XIX – lea, în Franța, manifestându-se ca o reacție la curentele care l-au precedat: romantismul, parnasianismul și naturalismul.
- Programul estetic simbolist se regăsește în scrisoarea-manifest publicată de Jean Moréas cu titlul „Le symbolisme”, în 1886, în ziarul „Le Figaro”, dar și în articolele și artele poetice ale principalilor reprezentanți: Charles Baudelaire, Paul Verlaine, Stéphane Mallarmé, Arthur Rimbaud.
- Trăsături:
 - a) Preferința pentru simboluri (mijloc de cunoaștere și de exprimare a inefabilului).
 - Simboluri spațiale: orașul, parcul, grădina, câmpia, pustiul, marea, corăbiile, țărmurile, ținuturile exotice, cavoul, sicriul, strada etc.,
 - Simboluri temporale: anotimpurile, amurgul, noaptea, golul istoric,
 - Simboluri meteorologice: ploaia, ninsoarea, viscolul, moina,
 - Simboluri cromatice: alb, gri, roșu, galben, negru, violet,
 - Simboluri metalice: plumb, argint, pietre prețioase,
 - Simboluri florale și olfactive: crini, roze, crizanteme, parfumuri,
 - Simboluri muzicale: vioara, clavierul, flautul, caterinca.
 - b) Corespondențele (care se stabilesc între anumite trăiri, senzații, stări, sentimente și elementele realității exterioare)
 - c) Sinesteziiile (asocierea mai multor tipuri de senzații: ex. „Parfum, culoare, sunet se-ngână și-și răspund” – Ch. Baudelaire)
 - d) Tehnica sugestiei („A sugera – iată visul nostru” – St. Mallarmé), care înlocuiește descriptivul și se bazează pe aluzie, asociații insolite.

- e) Principiul muzicalității („Muzică înainte de toate” – P. Verlaine), realizată prin tehnica refrenului, a repetiției, aliterației și asonanțe.
- f) Preferința pentru stările vagi, nelămurite (ex. angoasă, anxietate, spleen, nevroză, neliniște existențială)
- g) Inovațiile prozodice – preferința pentru versul liber (simboliștii renunță la rigorile versificației)

Teme și motive specifice: orașul de provincie, parcul solitar, străzile pustii, disoluția universului, moartea, boala, solitudinea, stările nevrotice, angoasa, depresia, spleen-ul, disperarea, toamna, amurgul, evadarea etc.

Simbolismul românesc – se manifestă în mai multe etape, pe o perioadă de câteva decenii de la sfârșitul sec. XIX până la Primul Război Mondial:

- a) Etapa tatonărilor – reprezentată de revista „Literatorul” apărută în 1880 sub conducerea lui Alexandru Macedonski, promotorul și teoreticianul acestui curent (articolul „Poezia viitorului”, 1892), caracterizată prin efortul desprinderii liricii de romantismul eminescian.
- b) Etapa cristalizării formale a simbolismului, prin apariția revistei „Viața nouă” la începutul sec. XX, sub conducerea lui Ovid Densusianu (publică studii și articole despre simbolismul francez), dar și prin creația literară a lui Ion Minulescu, Ștefan Petică, Dimitrie Anghel, Iuliu Cezar Săvescu etc.
- c) Etapa simbolismului propriu-zis, reprezentată de creația lui George Bacovia (1916 – vol. „Plumb”), care sintetizează temele și motivele simboliste, aprofundează canoanele liricii simboliste într-o manieră specifică.